

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՓՈՒՆԱԴՐՈՒՄՆԵՐ ԶԱՐԿԱԾԱՅԻՆ
ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒՄՆԵՐ ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆ

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

«ԵՊԿ հրատարակչություն»

Երևան 2020

ՀՏԴ 785(07)
ԳՄԴ 85.315g7
Մ 806

Հաստատված է՝
ԵՊԿ գիտական խորհրդի կողմից

Երաշխավորված է՝
Փողային և հարվածային գործիքների
ամբիոնի կողմից

Գրախոսներ՝ ԼԵՎՈՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻ ՉԱՌԻՇՅԱՆ կոմպոզիտոր, ԵՊԿ պրոֆեսոր, ՀՀ վաստակավոր գործիչ
ՎԱՂԱՐՇԱԿ ԱՐՏԱՇԵՍԻ ՊԵՊԱՆՅԱՆ տուբախար, ԵՊԿ պրոֆեսոր, ՀՀ վաստակավոր արտիստ

Մ 806 ՄԿՐՏՉՅԱՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳԱՐԵԳԻՆԻ
Փոխադրումներ հարվածային գործիքների համար: Ուսումնամեթոդական
ժողովածու./Փոխադրող և կազմող՝ Հ. Գ. Մկրտչյան.- Եր.: ԵՊԿ հրատարակչություն,
2020. - 44 էջ:

Սույն ուսումնական ժողովածուն կազմված է հարվածային գործիքների անսամբլի հա-
մար փոխադրումներից կատարողական արվեստի երկացանկը լրացնելու և հարստացնելու
համաշխարհային երաժշտության հանրածանոթ ստեղծագործություններով: Ուսումնամե-
թոդական ժողովածուն ծառայում է մասնագիտական դասընթացի երկացանկն ընդլայնելու և
նախատեսված է բարձրագույն երաժշտական ուսումնական հաստատությունների ուսանող-
ների և մասնագետների համար:

Арутюн Гарегинович Мкртчян

**Переложения для ударных инструментов; Учебно–
методический сборник./Переложения и составитель: А. Г. Мкртчяна. –
Ер., Издательство ЕГК, 2020. – 44 с.**

ՀՏԴ 785(07)
ԳՄԴ 85.315g7

ISBN 978-9939-802-27-5

ISMN 979-0-801602-41-1

© Մկրտչյան Հ., 2020
© Мкртчян А., 2020

ՅՈՂԱՆ ՇՏՐԱՈՒՄ ԱՎԱԳ - «ՌԱԴԵՑԿՈՒ ՔԱՅԼԵՐԳՐ»

«Ռադեցկու քայլերգը» Յոհան Շտրաուս ավագի ամենահայտնի ստեղծագործություններից է: Այն ստեղծվել է 1848 թվականին՝ ավստրիացի մարշալ կոմս Յոզեֆ Ռադեցկու պատվին: Մինչև այսօր քայլերգը զարդարում է աշխարհի լավագույն նվագախմբերի երկացանկերը, որոնցից հատկանշական են Վիեննայի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի ամանորյա համերգները, որոնցում ավանդաբար որպես եզրափակիչ ստեղծագործություն հնչում է «Ռադեցկու քայլերգը»¹:

Շտրաուսի օգտագործել է բավականին հագեցած սիմֆոնիկ նվագախմբային կազմ՝ 1-ին, 2-րդ ֆլեյտա, հորոյ, կլառնետ, ֆագոտ, գալարափող, շեփոր, տրոմբոն, տուբա, մեծ և փոքր թմբուկներ, ծնծղաներ և լարայիններ՝ ամբողջական կազմով: Ստեղծագործությունը փոխադրված է հարվածայինների հետևյալ կազմի համար՝ փոքր թմբուկ, մեծ թմբուկ, ծնծղաներ, զանգականեր, քսիլոֆոն, մարիմբաֆոն, որոնց նվագակցում է դաշնամուրը: Ինչպես տեսնում ենք, բնօրինակի տարբերակում արդեն կային մեծ ու փոքր թմբուկները և ծնծղաները, ուստի տողերիս հեղինակը փոխադրելիս մեծամասամբ պահպանել է այդ նվագաբաժնում առկա ռիթմիկ պատկերը: Այս առումով նաև հատկանշական է մի փաստ, որ փոխադրողն իր տարբերակում պետք է հարազատ մնա Շտրաուսի առաջ քաշած նվագախմբային կազմի ռիթմական պատկերին, զոնե հարվածայինների մասով՝ ամբողջ ստեղծագործության ռիթմի հենքը դնելով մեծ և փոքր թմբուկների և ծնծղաների շտրաուսյան ռիթմիկ զուգորդումների պատկերի վրա, որտեղ ծնծղաները և մեծ թմբուկը կատարում են միևնույն, իսկ փոքր թմբուկը մեկ այլ ռիթմիկ պատկեր: Փոխադրումում պահպանել ենք սկզբնական *D-dur* տոնայնությունը և 2/4 չափը: Ինչպես նշվեց, բավական հագեցած նվագախմբային կազմի համար է գրված քայլերգը, ինչը նկատելի է թե՛ ֆակտուրայի և թե՛ լայն դիապազոնի և բարձր ռեգիստրում հնչող մեղեդիական գծերի տեսանկյունից: Փոխադրելիս ինտոնացիոն հնչողությունը հիմնականում պահպանել են՝ տեղ-տեղ, ելնելով հարվածայինների հնչողական առանձնահատկություններից, դրանք մեկ դինամիկ նշանով ավելի նվազեցնելով, ինչպես օրինակ՝ ստեղծագործության նախանվագում *ff*-ն փոխարինելով *f*-ով: Սակայն ինտոնացիոն հնչողության ժամանակ ամբողջ ստեղծագործության մեջ ազնվորեն պահպանված է:

Ստեղծագործությունը եռամաս է և ունի հետևյալ կառուցվածքը՝ նախանվագ, 1-ին մաս, տրիո, և ստատիկ ռեպրիզա (*da capo*):

Նախանվագն ընդամենը չորս տակտ է և ազդարարող մուտքի դեր է կատարում:

Դժվար է, իհարկե, ամբողջական սիմֆոնիկ կազմի համար գրված գործիքային ստեղծագործությունը միայն հարվածայինների կազմի համար փոխադրելիս պահպանել ամբողջ բովանդակությունը և փայլը՝ չչեղվելով կոմպոզիցիոն կառուցվածքի սկզբունքներից:

1-ին մասի սկզբում հիմնական մեղեդին Շտրաուսը տվել է 1-ին ջութակներին և փայտյա փողայիններին՝ ստանալով մեղմ և փափուկ հնչողություն, ինչին հակադրել է մեղեդու 2-րդ անցկացման ժամանակ առավել ուժգին հնչողություն, որտեղ հիմնական թեման կատարում է նաև հորոյը՝ կարծես սուր երանգ հաղորդելով թեմատիկ գծին: Յեղինակը շատ լավ զգալով Շտրաուսի առաջ քաշած նվագախմբի տեմբրային սկզբունքը, փոխադրելիս սկզբնական թեմատիկ գիծը տվել ենք առավել նուրբ հնչողականություն ունեցող գործիքներին՝ քսիլոֆոնին և մարիմբաֆոնին, այնուհետև 2-րդ անցման ժամանակ հորոյի սուր տեմբրային հնչողությունը փոխանցել զանգակներին:

Ամբողջ ստեղծագործության ընթացքում մայր եղանակին «նվագակցում» են պղնձյա փողայինները և լարայինները՝ բացի ջութակներից: Շտրաուսը, գերազանց զգալով նվագախումբը՝ իր ամբողջ տեմբրային համակարգով, վերոշարադրյալ գործիքային կազմերի փոխհարաբերությամբ ստեղծվել է հիմնական թեմատիկ գծի համար նվագակցություն՝ այդ գործիքակազմերի առավել ցածր ռեգիստրում հնչող գործիքներին տալով տակտի ուժեղ և համեմատաբար ուժեղ, իսկ միջին ռեգիստրում հնչող և ավելի փափուկ տեմբրով օժտված գործիքներին՝ տակտի թույլ մասերին՝ հնչելու սկզբունք: Յարվածայինների համար փոխադրելիս՝ մենք այս նվագակցող մասը շտրաուսյան պարտիտուրից «քաղել ենք» և համապարփակ նեղ դասավորությամբ փոխանցել դաշնամուրին, ինչն էլ ամբողջ ընթացքում նվագակցողի դեր է կատարում: Այս առումով ևս, մենք հիմնվել ենք հեղինակի գեղարվեստական մտահղացման սկզբունքի վրա և առավելագույնս պահպանել տեմբրային հնչողությունը:

¹ Այս Լորիս ճգնավորյանի ղեկավարությամբ կատարել ենք ՀՖՍՆ-ում այսպես Ս. Ծննդյան տոնակատարության ավարտի հանդիսավոր համերգներին:

Иоганн Штраус (отец) “Марш Радецкого”.

“Марш Радецкого” – одно из самых известных произведений Иоганна Штрауса (отца). Он был создан в 1848 году в честь австрийского фельдмаршала, графа Иосифа Радецкого. Сегодня Марш украшает репертуар лучших оркестров мира, в частности, Венского филармонического оркестра, где “Марш Радецкого” традиционно исполняется как финальная пьеса в Рождественских концертах*.

В сочинении Штрауса используется насыщенный симфонический оркестр: I, II флейта, гобой, кларнет, фагот, труба, тромбон, туба, большие и маленькие барабаны, тарелки и группа струнных в полном составе. Нами сделано переложение для следующего состава ударных: малый барабан, большой барабан, тарелки, колокольчики, ксилофон, маримба в сопровождении фортепиано. В оригинале были большие, малые барабаны и тарелки, в переложении нами был сохранен ритмический рисунок партий оригинала. Крайне важно было сохранить близость с партией ударных в оригинале, переложить ритмическую основу всего сочинения Штрауса на партии большого и малого барабанов и тарелок, играющих один и тот же штраусовский ритмический рисунок, а малый барабан – другой. В переложении сохранена оригинальная тональность *D-dur* и размер *2/4*. Как упоминалось, Марш написан для насыщенного состава оркестра, характерен широкий диапазон, а также мелодические линии в высоком регистре. В переложении сохранено общее звучание, исходя из особенностей звучания ударных, они играют одним нюансом: например, во вступлении *ff* заменяется *f*, но в основном, звуковая палитра всего сочинения сохранена.

Произведение написано в классической трехчастной форме, имеет следующую структуру: вступление, I часть, трио, статическая реприза (*da capo*).

Вступление состоит из четырех тактов и играет роль фанфар.

Конечно, в переложении для ударных трудно передать все содержание и блеск звучания полного симфонического оркестра не отклоняясь от композиционных принципов оригинала.

В начале первой части основная мелодическая линия передана Штраусом I скрипкам и деревянным духовым, создавая мягкое и теплое звучание, в отличие от более интенсивного звука во 2-м проведении, где главную тему исполняет и гобой, придавая остроту звучанию тематической линии. Хорошо чувствуя особенности тембровой палитры оркестра Штрауса, начальную мелодию тематической линии мы переложили на более тонко звучащие инструменты – ксилофон и маримбу, а затем во втором проведении острое звучание гобоя заменили колокольчиками.

На протяжении всего произведения главной линии “аккомпанируют” медные духовые и струнные (кроме скрипок). Чтобы передать в переложении превосходное звучание штраусовского оркестра вышеупомянутым составом, инструменты, звучащие в нижнем регистре на сильных и относительно сильных долях такта, выделяются, а инструменты с более мягким тембром в среднем регистре применяются на слабых долях такта.

В переложении для ударных инструментов аккомпанирующую часть штраусовской партитуры мы передали фортепианной партии, которая играет сопровождающую роль во всем произведении. В этом отношении, мы основывались на художественно-смысловом принципе автора и максимально сохранили тембровое звучание.

* Под руководством Лориса Чкнаворяна “Марш Радецкого” был исполнен нами в заключительном концерте Рождественских праздничных концертов в Ереване.

Radetzky March

«ՌԱԴԵՏԿՈՒ ՔԱՅԼԵՐՈՂ»

Johann Strauss

arr. Hrantyuz Martchyan

March ♩ = 114

Snare Drum

Bass Drum

Cymbals

Glockenspiel

Xylophone

Marimba

Piano

f

f

f

f

f

March ♩ = 114

The image shows a musical score for the Radetzky March, arranged by Hrantyuz Martchyan. The score is for a percussion ensemble and piano. It is in 2/4 time, marked 'March' with a tempo of 114 beats per minute. The key signature has one sharp (F#). The score is divided into two systems. The first system includes Snare Drum, Bass Drum, Cymbals, Glockenspiel, Xylophone, and Marimba. The second system includes Piano. The Snare Drum, Bass Drum, and Cymbals parts are marked with a forte (f) dynamic. The Glockenspiel, Xylophone, and Marimba parts are also marked with a forte (f) dynamic. The Piano part is marked with a piano (p) dynamic. The score is written in a standard musical notation style with a treble clef for the upper parts and a bass clef for the piano part.

5

S. D. *p*

B. D. *p*

Cym. *p*

Glock.

Xyl. *p*

Mar. *p*

 p

Pno.

9

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

cresc

f

f

The image shows a musical score for percussion instruments, starting at measure 9. The score is divided into seven staves: Snare Drum (S. D.), Bass Drum (B. D.), Cymbal (Cym.), Glockenspiel (Glock.), Xylophone (Xyl.), Maracas (Mar.), and Piano (Pno.). The Snare Drum, Bass Drum, and Cymbal parts are written in a simplified notation with stems and flags. The Glockenspiel, Xylophone, and Maracas parts are written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature. The Piano part is written in grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp and a common time signature. The Piano part includes a *cresc* (crescendo) marking and a *f* (forte) dynamic marking. The Xylophone and Maracas parts also include a *f* dynamic marking. The score is divided into five measures by vertical bar lines.

14

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

This musical score is for a percussion ensemble and piano. It consists of seven staves. The top three staves are for S. D. (Snare Drum), B. D. (Bass Drum), and Cym. (Cymbal), all in a 2/4 time signature. The Glock. (Glockenspiel), Xyl. (Xylophone), and Mar. (Maracas) staves are in a 2/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). The Pno. (Piano) staff is in a 2/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). The score is divided into four measures. The S. D. part features a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes. The B. D. part features a pattern of quarter notes and half notes. The Cym. part features a pattern of quarter notes and half notes. The Glock. part features a melodic line with eighth and quarter notes. The Xyl. part features a melodic line with eighth and quarter notes. The Mar. part features a melodic line with eighth and quarter notes. The Pno. part features a harmonic accompaniment with chords and single notes in both hands.

19

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pnc.

1. Fine

The image shows a musical score for percussion instruments. At the top, there are three staves labeled S. D., B. D., and Cym. These staves are connected to a larger system below by a vertical line. The S. D. staff has a first ending bracket over the second and third measures, with a '1.' marking. The B. D. and Cym. staves have corresponding notes. Below these are three staves: Glock., Xyl., and Mar., each with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The Glock. staff has a first ending bracket over the second and third measures, with a '1.' marking. The Xyl. and Mar. staves have corresponding notes. At the bottom is a grand staff for Pnc. (Piano), with a treble clef and a key signature of two sharps. It has a first ending bracket over the second and third measures, with a '1.' marking. The word 'Fine' is written at the end of the first ending in the S. D. staff and above the Pnc. staff.

24

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pna.

p

The musical score is for a percussion ensemble. It begins at measure 24. The instruments are: S. D. (Snare Drum), B. D. (Bass Drum), Cym. (Cymbal), Glock. (Glockenspiel), Xyl. (Xylophone), Mar. (Maracas), and Pna. (Piano). The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The S. D., B. D., and Cym. parts are written in a simplified notation with stems and flags. The Glock., Xyl., Mar., and Pna. parts are written in standard musical notation. The piano part (Pna.) is marked with a piano (*p*) dynamic. The Xyl. and Mar. parts also have a piano (*p*) dynamic marking. The Glock. part has a piano (*p*) dynamic marking. The S. D., B. D., and Cym. parts have a piano (*p*) dynamic marking. The score consists of 16 measures.

28

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mnr.

Pno.

The musical score is arranged in a vertical stack of staves. At the top, the number '28' is written. The first three staves are for percussion: 'S. D.' (Snare Drum), 'B. D.' (Bass Drum), and 'Cym.' (Cymbal). Each of these staves begins with a double bar line and a vertical line, indicating a specific drum sound. The 'S. D.' staff contains rhythmic patterns of eighth and sixteenth notes. The 'B. D.' and 'Cym.' staves contain simpler rhythmic patterns. The next three staves are for melodic instruments: 'Glock.' (Glockenspiel), 'Xyl.' (Xylophone), and 'Mnr.' (Mandolin). These staves are in a treble clef with a key signature of one sharp (F#). They contain complex rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and some triplets. The bottom staff is for the piano ('Pno.'). It is in a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp. The piano part features a steady accompaniment of chords and single notes, with a 'cresc' (crescendo) marking in the final measure.

33

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

The image shows a musical score for percussion and piano. The percussion section includes Snare Drum (S. D.), Bass Drum (B. D.), and Cymbal (Cym.), all marked with a forte (*ff*) dynamic. The Glockenspiel (Glock.), Xylophone (Xyl.), and Maracas (Mar.) are also marked with *ff* initially, but the Xyl. and Mar. parts transition to a piano (*p*) dynamic towards the end of the passage. The Piano (Pno.) part is written in a grand staff with treble and bass clefs, featuring chords and a bass line. The score is divided into four measures by vertical bar lines. The first measure contains a double bar line and a repeat sign. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 4/4.

37

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

TRIO

TRIO

TRIO

TRIO

41

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

P

P

P

P

P

46

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

The image shows a page of a musical score for percussion instruments, numbered 46. The score is arranged in a vertical stack of staves. At the top, the number '46' is written. The instruments listed on the left are S. D. (Snare Drum), B. D. (Bass Drum), Cym. (Cymbal), Glock. (Glockenspiel), Xyl. (Xylophone), Mar. (Maracas), and Pno. (Piano). The S. D., B. D., and Cym. staves are in a simplified notation with vertical stems and flags. The Glock., Xyl., and Mar. staves are in a standard musical notation with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The Pno. staff is in a grand staff notation with a treble and bass clef and a key signature of two sharps. The music consists of several measures across the page, with various rhythmic patterns and melodic lines for each instrument.

51

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Fnc.

56

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

ff

ff

ff

ff

ff

ff

ff

61

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

The musical score is for a percussion ensemble. It consists of seven staves. The top three staves are for Snare Drum (S. D.), Bass Drum (B. D.), and Cymbal (Cym.), all in a 2/4 time signature. The S. D. part has a complex rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The B. D. and Cym. parts play a steady quarter-note pattern. The Glock. staff is mostly silent. The Xyl. and Mar. staves play melodic lines with some grace notes. The Pno. staff provides harmonic support with chords and a bass line.

65

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

70

S. D.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Pno.

1. 2.

1. 2.

ԺՈՐԺ ԲԻԶԵ - «ԿԱՐՄԵՆ» ՕՊԵՐԱՅԻ ՆԱԽԵՐԳԱՆՔԸ

Ժորժ Բիզե Կարմեն օպերային նախերգանքը ամփոփում է օպերայի ամբողջական գաղափարական բովանդակությունը համապատասխան ավանդաբար գրվող օպերային ժանրի նախերգանքների:

Այն գրված է *D-dur* տոնայնությունում, սակայն ընթացքում տեղի են ունենում տոնայնական շեղումներ: Այս համատեքստում պետք է հաշվի առնել այն փաստը, որ կոմպոզիտորը հաճախ դիմում է իսպանական ազգային լադային համակարգին: Ինչպես «Ռադեցկու քայլերգ»-ի դեպքում, այստեղ ևս փոխադրման տողերիս հեղինակը պահպանել է և՛ կոմպոզիտորական ոճը, և՛ նաև տոնայնական, չափի, մետրական, ռիթմական ճշգրտությունը, և՛ դիմամիկ երանգավորումը:

Ստեղծագործությունը գրված է դասական ռոմոտի ձևում և ունի հետևյալ կառուցվածքը՝ **ABA'CA'**: Ռեֆրենը երեք անգամ էլ հնչում է հիմնական տոնայնության մեջ: **B** էպիզոդում հանդիպում ենք իսպանական ազգային երաժշտական լադային համակարգի և զնչուական ռիթմական պատկերների օգտագործման, իսկ **C** էպիզոդը, շեղվելով *D-dur*-ից դեպի *F-dur*, ուղղակիորեն ներկայացնում է օպերայի հետագա գործողություններից մեկում հնչող «Տորեադորի քառյակներ»-ի հատվածը:

Բիզեն ստացել է նվագախմբային շքեղ հնչողություն՝ օգտագործելով հետևյալ կազմը՝ փայտյա փողայիններ, պղնձյա փողայիններ, հարվածայիններ՝ (գոսեր, եռանկյունի, ծնծղաներ) և լարայինների ամբողջական կազմ: Տողերիս հեղինակը փոխադրելիս ամբողջությամբ պահպանել է հարվածայինների կազմը իրենց նվագաբաժիններով, կոմպոզիտորական կառուցվածքային և ինտոնացիոն ոլորտով հանդերձ: Ռիթմական բարախումներն առավել զգայուն դարձնելու նպատակով մենք ծնծղաների նվագաբաժնի նույն ռիթմիկ պատկերին համադրել ենք մեծ թմբուկը:

Ամբողջ ստեղծագործության հիմնական թեման փոխանցվել է քսիլոֆոնին և մարիմբաֆոնին, իսկ պղնձյա փողայինների և լարայինների որոշ մասի կազմի «նվագակցությունը»՝ դաշնամուրին: Այստեղ հետաքրքրական է լարայինների կազմի բաշխումը: Եթե 1-ին և 2-րդ ջութակների ամբողջական թեման տրված է մարիմբաֆոնին և քսիլոֆոնին, ապա ալտերի նվագաբաժնի այն հատվածը, երբ անցում է կատարվում **A** ռեֆրենից **B** էպիզոդին, փոխադրման մեջ կատարում է վիբրաֆոնը: Գործիքների հետաքրքիր բաշխում է նաև **B** էպիզոդում, որտեղ պղնձյա փողային կոռնետի՝ երկու տակտը մեկ հնչող դետալները, փոխադրած տարբերակի մեջ, կատարում են զանգակները, իսկ նույն պատկերի պիկոլո ֆլեյտայի նվագաբաժնի հատվածը տրված է վիբրաֆոնին: Այստեղ մենք վիբրաֆոնի և զանգակների նվագաբաժիններում հաջորդական միակցումներով ուրույն մեղեդիական գծեր ստեղծելու՝ վերցված Բիզեյի պարտիտուրից զուգահեռաբար հնչող տարբեր նվագաբաժիններից, և խտացրել ենք դրանք հարվածայինների կազմի ձայնածավալի հնարավոր սահմաններում:

Կրկնվող կառուցվածքի պարբերություն է **C** էպիզոդը: Բիզեն դիմամիկ հնչողական երանգավորման միջոցով է ստեղծել կոնտրաստային նախադասությունները՝ մի դեպքում թեման հնչեցնելով *pp*, իսկ երկրորդ անցման ժամանակ այն հասցնելով *ff*-ի: Անկասկած, եթե փորձենք այն փոխադրել որևէ կամերային կազմի համար, ապա չենք կարող հասնել նման հնչողության: Սակայն մենք այս պարագայում ևս պահպանել ենք կոմպոզիտորի առաջ քաշած դիմամիկ սկզբունքը: Փոխադրման տարբերակում թեմայի առաջին անցման ժամանակ տրված է մարիմբաֆոնին և վիբրաֆոնին, որոնց փափուկ հնչողությունն էլ ավելի է ընդգծվում, երբ մարիմբաֆոնի մոտ այն հնչում է փոքր և առաջին օկտավաների սահմաններում, որտեղ թեմայի միջին հատվածից մուտք է գործում քսիլոֆոնը՝ յուրօրինակ գույն հաղորդելով երաժշտությանը: Իսկ արդեն երկրորդ անցկացման ժամանակ թեմատիկ գիծը տրված է զանգակներին, քսիլոֆոնին և մարիմբաֆոնին, որտեղ բացի նրանից, որ *ff* դիմամիկ նշանն է հրամցված, այլ նաև մարիմբաֆոնը հնչում է մեկ օկտավա վեր՝ այսինքն, նախորդ փոքր և առաջին օկտավաների առաջին և երկրորդ օկտավաների սահմաններում, ինչն ավելի է սրում հնչողությունը:

Ստեղծագործության վերջին՝ **A'** ռեֆրենի փոխադրման սկզբունքը նույնն է, ինչ առաջին՝ **A** ռեֆրենինը, քանի որ այն ստատիկ է:

ЖОРЖ БИЗЕ УВЕРТЮРА К ОПЕРЕ "КАРМЕН"

Как и во многих увертюрах к операм, в увертюре к опере Жоржа Бизе "Кармен" полностью раскрывается фабула оперы. Увертюра написана в тональности *D-dur*, но с тональными отклонениями. В этом контексте следует иметь в виду, что композитор часто обращается к испанской национальной ладовой системе. Как и в "Марше Радецкого", мы сохранили композиционный стиль, тональность, метрику, ритмику и динамические оттенки.

Увертюра написана в форме классического рондо и имеет следующую структуру: *A B A' C A²*. Рефрен всегда звучит в основной тональности. В эпизоде *B* встречаются ладовые системы испанской национальной музыки, так и цыганские ритмы, а в эпизоде *C* происходит отклонение из *D-dur* в *F-dur*, буквально представляя ту часть оперы, где звучат "Куплеты То-реадора".

Бизе использует роскошное оркестровое звучание: деревянные и медные духовые инструменты, из ударных – литавры, треугольник, тарелки и весь состав струнных. Автор этих строк полностью сохранил в переложении для ударного состава все авторские партии, композиционную структуру, тембровые оттенки. Чтобы сделать ритмическую пульсацию более чувствительной, мы объединили парию тарелок с большим барабаном.

Основная тема всего сочинения передана ксилофону и маримбафону, а медных духовых и "аккомпанемент" некоторых частей струнной группы – фортепиано. Здесь представляет интерес распределение струнного состава. Если I и II скрипки полностью играют тему, которая передана маримбафону и ксилофону, то партия альтов – от рефрена *A* к эпизоду *B* – передается вибратону. Также интересно распределение в эпизоде *B*, где через каждые два такта мотивы корнета (медные духовые) переданы колокольчикам, а в той же части партия флейты-пикколо передается вибратону. Здесь в партиях вибратора и колокольчиков, чтобы создать периодически соединенные мелодические линии (лейттемы, которые Бизе использует в дальнейшем в опере) в совокупности сосредоточены в рамках диапазона состава ударных.

В периоде повторного строения эпизоде *C* Бизе, благодаря динамическим оттенкам, создал контрастные предложения: в одном случае, та же тема звучит как *pp*, а во втором – достигает *ff*. Если сделать переложение для камерного состава, то невозможно достичь такого звучания. Мы сохранили динамический принцип композиционного строения автора. В переложении в первом проведении тема передается маримбафону и вибратону, чем выявляется мягкое звучание, когда маримбафон звучит в диапазоне малой и первой октав, с половины темы вступает ксилофон, придавая музыке своеобразное звучание. А второе проведение темы, переданное колокольчикам, ксилофону и маримбафону на *ff*, звучит на октаву выше (вместо малой и первой – первая и вторая), что усиливает остроту звучания.

В переложении в завершающем рефрене *A²* сохраняется рефрен *A*.

CARMEN ouverture

«ԿԱՐՄԵՆ» նախերգանք

Georges BIZET
arr. by Harutyun Mkrtchyan

Allegro giocoso ♩ = 116

The musical score is arranged in a vertical stack of staves. From top to bottom, the instruments are:

- Timpani:** Features a rhythmic pattern of eighth notes with a dynamic marking of *ff*.
- Triangle:** Features a rhythmic pattern of eighth notes with a dynamic marking of *ff*.
- Bas Drum:** Features a rhythmic pattern of eighth notes with a dynamic marking of *ff*.
- Cymbals:** Features a rhythmic pattern of eighth notes with a dynamic marking of *ff*.
- Glockenspiel:** The staff is empty, indicating no part for this instrument.
- Xylophone:** Features a rhythmic pattern of eighth notes with a dynamic marking of *ff*.
- Marimba:** Features a rhythmic pattern of eighth notes with a dynamic marking of *ff*.
- Vibraphone:** Features a rhythmic pattern of eighth notes with a dynamic marking of *ff*.
- Piano:** Features a complex accompaniment with a dynamic marking of *ff*. The tempo marking **Allegro giocoso** ♩ = 116 is repeated above this staff.

6

The image shows a page of a musical score for percussion instruments, numbered 6. The score is written for a variety of instruments: Timp., Tri., B. D., Cym., Glock., Xyl., Mar., Vib., and Pno. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is 3/4. The Timp. part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The Tri., B. D., and Cym. parts are mostly silent, with some notes in the B. D. and Cym. parts. The Glock. part is mostly silent. The Xyl. and Mar. parts feature a complex rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The Vib. part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The Pno. part features a complex rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Timp.

Tri.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Vib.

Pno.

This musical score is for a percussion ensemble. It consists of nine staves, each representing a different instrument. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The instruments and their parts are as follows:

- Timp. (Timpani):** Plays a rhythmic pattern of eighth notes in the bass clef.
- Tri. (Triangle):** Plays a rhythmic pattern of eighth notes in the treble clef.
- B. D. (Bass Drum):** Plays a pattern of quarter notes in the bass clef.
- Cym. (Cymbal):** Plays a pattern of quarter notes in the bass clef.
- Glock. (Glockenspiel):** This staff is empty, indicating no part for this instrument.
- Xyl. (Xylophone):** Plays a melodic line in the treble clef with a tremolo effect.
- Mar. (Maracas):** Plays a melodic line in the treble clef with a tremolo effect.
- Vib. (Vibraphone):** Plays a melodic line in the treble clef.
- Pno. (Piano):** Plays a complex accompaniment in the bass clef, featuring chords and moving lines.

17 **A**

Timp.

Tri.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Vib.

Pno.

The musical score consists of nine staves. The top five staves are for percussion: Timp., Tri., B. D., Cym., and Glock. The next three staves are for woodwinds: Xyl., Mar., and Vib. The bottom staff is for the piano (Pno.), which is written in grand staff notation. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The piano part is marked 'P' and features a melodic line in the right hand and a rhythmic accompaniment in the left hand. The percussion parts include various instruments with specific rhythmic patterns and dynamics.

This musical score is for a percussion ensemble, featuring nine staves. The instruments are: Timp. (Timpani), Tri. (Triangle), B. D. (Bass Drum), Cym. (Cymbal), Glock. (Glockenspiel), Xyl. (Xylophone), Mar. (Maracas), Vib. (Vibraphone), and Pno. (Piano). The music is in a key with three sharps (F#, C#, G#) and a 2/4 time signature. The score is divided into five measures. The Timp. part is mostly rests, with a final note in the fifth measure. The Tri. part has a final note in the fifth measure marked with a forte *f* dynamic and a tremolo effect. The B. D. part has a single note in the first measure. The Cym. part has a single note in the first measure. The Glock. part has a melodic line in the fifth measure marked with a forte *f* dynamic. The Xyl. part has a rhythmic pattern in the second, third, and fourth measures, marked with a forte *f* dynamic. The Mar. part has a rhythmic pattern in the second, third, and fourth measures, marked with a forte *f* dynamic. The Vib. part has a rhythmic pattern in the second, third, and fourth measures, marked with a forte *f* dynamic. The Pno. part has a complex rhythmic pattern in the second, third, and fourth measures, marked with a forte *f* dynamic.

This musical score is for a percussion ensemble, starting at measure 28. The instruments and their parts are as follows:

- Tmp. (Timpani):** A single line with a few notes in the first measure, then rests.
- Trl. (Triangle):** Features a melodic line with a slur and a *pp* dynamic marking in the third measure.
- B. D. (Bass Drum):** A line with rhythmic markings (vertical lines) indicating drum hits.
- Cym. (Cymbal):** A line with rhythmic markings (vertical lines) indicating cymbal hits.
- Glock. (Glockenspiel):** A melodic line with a slur and a *pp* dynamic marking in the third measure.
- Xyl. (Xylophone):** A melodic line with a slur and a *pp* dynamic marking in the third measure.
- Mar. (Maracas):** A rhythmic line with a slur and a *pp* dynamic marking in the third measure.
- Vib. (Vibraphone):** A melodic line with a slur and a *pp* dynamic marking in the third measure.
- Pno. (Piano):** A grand staff with a *pp* dynamic marking in the third measure and a *CRISC* (Crescendo) marking in the final measure.

34 **B**

Timp. *ff*

Trl. *ff*

B. D. *ff*

Cym. *ff*

Glock.

Xyl. *ff*

Mar. *ff*

Vib. *ff*

B

Pno. *ff*

40

Timp.

Tr.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Vib.

Pno.

This musical score is for a percussion ensemble and piano. It is written in a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The score consists of nine staves:

- Timp.** (Timpani): Bass clef, featuring a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- Tri.** (Triangle): Treble clef, featuring a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- B. D.** (Bass Drum): Treble clef, featuring a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- Cym.** (Cymbal): Treble clef, featuring a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- Glock.** (Glockenspiel): Treble clef, mostly silent with occasional notes.
- Xyl.** (Xylophone): Treble clef, featuring a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- Mar.** (Maracas): Treble clef, featuring a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- Vib.** (Vibraphone): Treble clef, featuring a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- Pno.** (Piano): Grand staff (treble and bass clefs), featuring a complex rhythmic pattern.

51 **C**

Temp.

Tri.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Vib.

C

Pnc.

pp

p

p

Detailed description of the musical score: The score is for a percussion ensemble. It consists of nine staves. The first four staves (Temp., Tri., B. D., Cym.) are in bass clef and contain rhythmic notation with stems and flags. The Glock. staff is in treble clef and contains rhythmic notation. The Xyl. staff is in treble clef and contains rhythmic notation. The Mar. staff is in bass clef and contains a melodic line starting in the fourth measure, marked with a piano (*p*) dynamic. The Vib. staff is in treble clef and contains a melodic line starting in the fourth measure, also marked with a piano (*p*) dynamic. The Pnc. staff is in grand staff (treble and bass clefs) and contains a melodic line in the treble clef and a bass line in the bass clef, both marked with a pianissimo (*pp*) dynamic. A common time signature 'C' is present at the beginning and in the middle of the score.

Timp.

Tri.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Vib.

Pna.

Timp.

Tti.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.
Mar.

Vib.

Pno.

Musical score for percussion instruments. The score is written for eight instruments: Tmp (Timpani), Tri (Triangle), B. D. (Bass Drum), Cym (Cymbal), Glock (Glockenspiel), Xyl (Xylophone), Mar (Maracas), Vib (Vibraphone), and Pno (Piano). The score is in 3/4 time and features a variety of rhythmic patterns and dynamics. The Glockenspiel, Xylophone, and Piano parts include triplets and dynamic markings such as *p*, *dim*, *f*, and *ff*. The Maracas part includes a triplet and dynamic markings *s*, *dim*, *p*, and *f*. The Vibraphone part includes a triplet and dynamic markings *dim*, *p*, and *f*. The Piano part includes a triplet and dynamic markings *p* and *f*. The Tmp, Tri, B. D., and Cym parts are mostly silent, with some rests indicated by a vertical line through the staff.

78 **D**

Timp.

Tri.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Vib.

D

Pnc.

The image shows a page of a musical score for percussion instruments. At the top left, the number '78' is written. A large letter 'D' is enclosed in a box at the top center. The score consists of nine staves, each labeled with an instrument: Timp., Tri., B. D., Cym., Glock., Xyl., Mar., Vib., and Pnc. The Glock., Xyl., Mar., and Vib. staves contain musical notation with various notes and rests. The Glock. staff has a dynamic marking 'ff'. The Xyl. staff has a dynamic marking 'ff'. The Mar. staff has a dynamic marking 'ff'. The Vib. staff has a dynamic marking 'ff'. The Pnc. staff has a large letter 'D' enclosed in a box above it. The Timp., Tri., B. D., and Cym. staves are mostly empty, with some vertical lines indicating bar boundaries.

Timp.

Tri.

B. D.

Cym.

Glock.

Xyl.

Mar.

Vib.

Pno.

Musical score for percussion instruments. The score is arranged in a system with eight staves. The instruments are labeled on the left: Timp., Tri., B. D., Cym., Glock., Xyl., Mar., Vib., and Pno. The music is in 2/4 time and features a key signature of two sharps (F# and C#). The Timp., Tri., B. D., and Cym. staves are mostly empty, with some rests. The Glock. staff has a melodic line. The Xyl. and Mar. staves have melodic lines with dynamics markings: *cresc* and *f²*. The Vib. staff has a melodic line. The Pno. staff has a melodic line with a *cresc* marking.

E

97

This musical score is for a percussion ensemble and piano. It consists of eight staves, each representing a different instrument. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The score is divided into two systems by a double bar line. The first system includes Timp., Tri., B. D., Cym., Glock., Xyl., and Mar. The second system includes Vib. and Pno. The score features various dynamics such as *f* and *ff*, and includes articulation marks like accents and slurs. A boxed letter 'E' appears above the first system and below the second system. The piano part (Pno.) is written in grand staff notation.

This musical score is for a percussion ensemble. It features eight staves, each representing a different instrument. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The instruments and their parts are as follows:

- Tom-tom (Timp.):** Plays a rhythmic pattern of eighth notes with a consistent interval.
- Triangle (Tri.):** Plays a rhythmic pattern of eighth notes, similar to the Tom-tom but with a different interval.
- Bells (B. D.):** Plays a sparse pattern of quarter notes.
- Cymbals (Cym.):** Plays a sparse pattern of quarter notes, mirroring the Bells.
- Glockenspiel (Glock.):** This staff is empty, indicating no part for this instrument.
- Xylophone (Xyl.):** Plays a melodic line with eighth notes and rests, featuring trill-like markings.
- Maracas (Mar.):** Plays a melodic line with eighth notes and rests, mirroring the Xylophone.
- Vibraphone (Vib.):** Plays a melodic line with eighth notes and rests.
- Piano (Pno.):** Plays a melodic line with eighth notes and rests, mirroring the Vibraphone.

This musical score page, numbered 109, features seven staves of music. The top four staves are for percussion: Timp. (Tympani), Tri. (Triangle), B.D. (Bass Drum), and Cym. (Cymbal). The Timp. staff has a bass clef and a key signature of two sharps (F# and C#), with a rhythmic pattern of eighth notes. The Tri., B.D., and Cym. staves have a common time signature and contain rhythmic notation with stems and flags. The Glock. (Glockenspiel) staff has a treble clef and the same two-sharp key signature, with a few notes in the final measure. The Xyl. (Xylophone) and Mar. (Maracas) staves have a treble clef and the two-sharp key signature, featuring a continuous eighth-note pattern. The Vlb. (Violin) staff has a treble clef and the two-sharp key signature, with a melodic line of eighth notes. The Pno. (Piano) staff has a grand staff with both treble and bass clefs and the two-sharp key signature, with a rhythmic accompaniment of eighth notes.

This musical score is for a percussion ensemble, starting at measure 114. The instruments and their parts are as follows:

- Tmp. (Timpani):** Written in a bass clef with a key signature of two sharps (F# and C#). The part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- Tr. (Tom-toms):** Written in a treble clef. It consists of a series of eighth notes.
- B. D. (Bass Drum):** Written in a treble clef. It features a simple pattern of quarter notes.
- Cym. (Cymbal):** Written in a treble clef. It features a simple pattern of quarter notes.
- Glock. (Glockenspiel):** Written in a treble clef with a key signature of two sharps. It plays a series of chords.
- Xyl. (Xylophone):** Written in a treble clef with a key signature of two sharps. It plays a melodic line of eighth notes.
- Mar. (Maracas):** Written in a treble clef with a key signature of two sharps. It plays a melodic line of eighth notes.
- Vib. (Vibraphone):** Written in a treble clef with a key signature of two sharps. It plays a melodic line of eighth notes.
- Pno. (Piano):** Written in grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of two sharps. It provides harmonic support with chords and moving lines.

Musical score for percussion instruments, including Timp., Tri., B. D., Cym., Glock., Xyl., Mar., Vib., and Pno. The score is written in treble clef with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The Timp. part features a bass clef and includes triplet markings. The Tri., Glock., Xyl., Mar., and Vib. parts include trill markings. The Pno. part is written in grand staff with treble and bass clefs, featuring triplet markings in the bass line.

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՓՈՆԱԴՐՈՒՄՆԵՐ ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

Պատասխանատու և մասնագիտական խմբագիր՝
Գոհար Կառլենի ՇԱԳՈՅԱՆ
Գեղարվեստական խմբագիր և ձևավորող՝
Գոհար Վիլենի ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Չափսը՝ 60x84 1/8: Թուղթը՝ օֆսեթ,
5,5 տպագրական մամուլ
Տպաքանակ՝ 101 օրինակ:
Հեռ.՝ + 37410 523993+118, + 37455 002162

Տպագրվել է «Լուսակն» հրատարակչություն,
«Գևորգ և Հրայր» ՍՊԸ տպարանում: